

Na drodze ku wojnie

Cele lekcji:

Uczeń:

- poprawnie posługuje się terminami: Wehrmacht, strefa zdemilitaryzowana, remilitaryzacja, Front Ludowy, Brygady Międzynarodowe, *Führer*, *Anschluss*, *appeasement*, Protektorat Czech i Moraw,
- określa czas wydarzeń: 1936 r. – remilitaryzacja Nadrenii, lipiec 1936 r. – wybuch wojny domowej w Hiszpanii, 29–30 września 1938 r. – konferencja w Monachium, marzec 1939 r. – utworzenie Protektoratu Czech i Moraw, 23 sierpnia 1939 r. – pakt Ribbentrop–Mołotow,
- omawia rolę postaci: Adolfa Hitlera, Francisco Franco, Józefa Stalina, Neville’a Chamberlaina, Édouarda Daladiera, Władysława Mołotowa, Joachima von Ribbentropa,
- przedstawia kolejne etapy łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Adolfa Hitlera,
- opisuje przebieg wojny domowej w Hiszpanii i określa rolę Niemiec, Włoch i ZSRR w tym konflikcie,
- charakteryzuje politykę *appeasementu*,
- omawia okoliczności *Anschlussu* Austrii,
- wymienia postanowienia układu monachijskiego,
- przedstawia politykę zagraniczną Stalina w latach 30. XX w.,
- analizuje genezę paktu Ribbentrop–Mołotow,
- wskazuje na mapie terytoria zajęte przez III Rzeszę i Włochy przed wybuchem II wojny światowej.

Metody:

- metody aktywizujące – analiza SWOT, skrzynka pytań, film Prosta historia – przed II wojną światową
- elementy wykładu,
- rozmowa kierowana,
- praca z tekstem podręcznika,
- praca z tekstem źródłowym,
- praca z mapą.

Formy pracy:

indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne:

- podręcznik *Zrozumieć przeszłość. Część 3* (s. 454–463),
- karta pracy *Ostatnie dni pokoju w Europie*.
- tablica multimedialna

Przebieg lekcji:

Faza wprowadzająca

1. Czynności organizacyjne: sprawdzenie obecności, podanie tematu oraz celów lekcji.
2. Uczniowie odpowiadają na pytanie 1. *Przypomnij sobie* ze s. 454 podręcznika. W tym celu nauczyciel zapisuje na tablicy multimedialnej hasło *Zadania Ligi Narodów*, a uczniowie podają przykłady działań będących w zakresie jej działań na rzecz pokoju.

Faza realizacyjna

1. Klasa ogląda krótki film wyświetlony na tablicy multimedialnej na temat sytuacji w Europie na początku lat 30. XX w. Prowadzący zwraca uwagę na działania Niemiec, takie jak wprowadzenie powszechnej służby wojskowej, rozbudowa sił zbrojnych, które stały w sprzeczności z postanowieniami traktatu wersalskiego.
2. Uczniowie zapoznają się z tekstem rami *Zbrojenia Niemiec* ze s. 455 podręcznika oraz *Remilitaryzacja Nadrenii* ze s. 456 podręcznika i na jego podstawie wykonują zadanie 1. w karcie pracy. Wskazane osoby prezentują swoje odpowiedzi.
3. W dalszej części lekcji nauczyciel omawia sytuację w Hiszpanii. Prezentuje główne siły polityczne oraz przybliży genezę wybuchu wojny domowej. Wspomina o zaangażowaniu Niemiec, Włoch i ZSRR w ten konflikt. Następnie uczestnicy zajęć zapoznają się z ramką *Guernica* ze s. 457 podręcznika i odpowiadają na pytanie.
4. Prowadzący poleca uczniom zapoznać się z tekstem *Anszlus Austrii* ze s. 459 podręcznika oraz *Czechosłowacja* ze s. 460–461 podręcznika, po czym inicjuje dyskusję na temat metod stosowanych przez Hitlera w celu przyłączenia Austrii i tzw. Kraju Sudeckiego do Niemiec. Uczestnicy zajęć wykonują związane z omówionym tematem zadanie 2. w karcie pracy.
5. Nauczyciel prezentuje na tablicy multimedialnej arkusz ze schematem analizy SWOT i wyjaśnia zasady pracy tą metodą. Uczniowie po przeczytaniu tekstu *Polityka appeasementu* ze s. 459 i 460 podręcznika oraz treści ramki *Pomiędzy wojną a hańbą* ze s. 462 podręcznika pod kierunkiem nauczyciela wymieniają mocne i słabe strony polityki *appeasementu*, a także szanse i zagrożenia z nią związane. Następnie wyznaczona osoba zapisuje zebrane informacje w odpowiednich miejscach schematu (przykładowa analiza jest zamieszczona w *Materiałach dla nauczyciela*). Na zakończenie prowadzący podsumowuje wykonane zadanie.
6. Na polecenie nauczyciela uczniowie zapoznają się z mapą *Europa w przededniu wojny* (podręcznik, s. 461 oraz ta sama mapa wyświetlona na tablicy multimedialnej) i zastanawiają się, które państwa europejskie powiększyły swoje terytorium przed II wojną światową.
7. Prowadzący omawia politykę zagraniczną ZSRR w latach 30. XX w. Zwraca uwagę na czynniki, które wpłynęły na podpisanie paktu Ribbentrop–Mołotow oraz przedstawia znaczenie gwarancji francuskich i brytyjskich dla Polski.

Faza podsumowująca

1. Klasa zostaje podzielona na cztery zespoły. Nauczyciel ogłasza konkurs wiedzy na temat najważniejszych wydarzeń europejskich lat 30. XX w. i przeprowadza go metodą skrzynki pytań. Stawia na ławce pudełko z przygotowanymi kartami (przykładowe pytania zamieszczono w *Materiałach dla nauczyciela*). Przedstawiciele grup po kolei losują po jednym zadaniu i odczytują je pozostałym członkom drużyn. Jeżeli w ciągu minuty zespół nie odpowie, pytanie przechodzi na kolejną grupę. Konkurs wygrywa drużyna, która udzieli najwięcej poprawnych odpowiedzi. Po zakończeniu trzech rund nauczyciel podsumowuje grę i pomaga uczniom sformułować wnioski.

2. Zadanie domowe:

Wykonaj zadanie 3. w karcie pracy oraz ćwiczenie 1. ze s. 463 podręcznika.

Materiały dla ucznia

Przykładowa analiza SWOT do zagadnienia „Polityka appeasementu”

Polityka appeasementu	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• pokojowe rozwiązywanie konfliktów• rekompensata dla Niemiec za krzywdy wyrządzone traktatem wersalskim• nadzieja na uczynienie z Niemiec sprzymierzeńca państw zachodnich	<ul style="list-style-type: none">• podejmowanie decyzji jedynie przez mocarstwa europejskie• spadek autorytetu i wiarygodności Wielkiej Brytanii i Francji• łamanie przez Niemcy kolejnych postanowień traktatu wersalskiego
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• utrzymanie pokoju w Europie• zaspokojenie ambicji terytorialnych Hitlera• pogodzenie się Niemców z klęską poniesioną podczas I wojny światowej	<ul style="list-style-type: none">• odbudowa mocarstwowej pozycji Niemiec• lepsze przygotowanie Niemiec do wojny• dalsza chęć uzyskania przez Niemcy nowych terytoriów

Przykładowe pytania do konkursu wiedzy o wydarzeniach lat 30. XX w.

Wyjaśnij znaczenie terminu Wehrmacht.	Jaki obszar został włączony do Włoch do sierpnia 1939 r.?
Przyłączenie którego obszaru do III Rzeszy zostało w 1938 r. potwierdzone plebiscytem?	W którym roku Hiszpania została ogłoszona republiką?
Co przyczyniło się do wybuchu wojny domowej w Hiszpanii?	Kiedy Hitler dokonał remilitaryzacji Nadrenii?
Jak nazywała się niemiecka jednostka uczestnicząca w hiszpańskiej wojnie domowej?	Jakie państwa wspierały generała Francisco Franco w wojnie domowej w Hiszpanii?
Dlaczego powstała Mała Ententa?	W jakich okolicznościach doszło do powstania Rzeszy Wielkoniemieckiej?
W jaki sposób doszło do remilitaryzacji Nadrenii?	Jakie były postanowienia tajnego protokołu do paktu Ribbentrop–Mołotow?
Gdzie zdecydowano o przyłączeniu tzw. Kraju Sudeckiego do III Rzeszy?	Jakie były założenia polityki <i>appeasementu</i> ?
Jaką rolę odegrała Polska w rozbiórce Czechosłowacji?	Kto reprezentował Wielką Brytanię podczas konferencji w Monachium?